

Verantwoording met betrekking tot de werkzaamheden

“Leer-Werkexperiment Corporate Curriculum Herstel en Ervaringsdeskundigheid”

“Stichting Nex2Next”

Jaarrekening

2016

Zoals gevraagd in de brief d.d. 12 december 2016 van de gemeente 's-Hertogenbosch inzake “verlenging subsidie 2016” (dossiernummer 16.000636)

Juli 2017

Inhoud

1	Voorwoord	pag 3
2	Inleiding	pag 6
3	Organisatie	pag 6
4	Wat er gebeurde	pag 6
5	Specifieke verantwoordingsvragen	pag 7
6	Concrete ervaringen tijdens de verantwoordingsperiode	pag 8

1. Voorwoord

In 2016 verscheen de notitie “**Beschermd Wonen & Maatschappelijke- en verslaafdenopvang 2016-2020**” waarin de plannen van de Meierij-gemeenten werden geschetst; de Meierij bestaat uit de centrumgemeente Den Bosch en een aantal omliggende gemeenten.

In die notitie werd ook gesteld dat er een “*kanteling van zorg*” moet plaatsvinden: waar nodig hoogspecialistische zorg in gespecialiseerde instellingen voor cliënten¹ met verslaving en/of psychiatrie. Waar mogelijk herstelbegeleiding van deze cliënten in de wijk, de eigen woon- en leefomgeving. Herstelbegeleiding met de inzet van Ervaringsdeskundigen en anderen uit de beschikbare netwerken.

Van een “*claim en aanbod*” gestuurde aanpak, naar “*vraaggestuurde oplossingen in een netwerk*”.

Uit die notitie is uiteindelijk **Nex2Next** voort gekomen. Aanvankelijk als een particulier initiatief dat per 8 november 2016 werd ondergebracht in een “Stichting **Nex2Next**”. De uitgangspunten van handelen werden neergelegd in een notitie, genaamd “**Leer-werkexperiment Herstel, Herstelondersteuning, Ervaringsdeskundigheid Verslavingszorg en GGZ regio ‘-Hertogenbosch**”. Die notitie kwam tot stand na uitvoerige bespreking in een breed samengesteld begeleidingscommissie, na bespreking met de gemeente ‘s-Hertogenbosch en de reguliere zorgaanbieders Novadic Kentron, GGZ Oost Brabant en Reinier van Arkel, alsmede met tal van uit burgerinitiatieven ontstane initiatieven op het terrein van herstelondersteuning en/of de inzet van ervaringsdeskundigen.

Een samenwerking tussen Meierijgemeenten en de zorgaanbieders Novadic Kentron (verslaving), Reinier van Arkel en GGZ Oost Brabant (beide psychiatrie), sociale werkvoorzieningen en UWV, en een aantal kleine voorzieningen die voortkomen uit burgerinitiatieven. Ziektekostenverzekeraars hebben meegedacht. Plannen en werkwijzen werden in notities vastgelegd en er werd een Stichting **Nex2Next** in het leven geroepen.

Doel: het opzetten van een “*experimenteel leer-werkprogramma*”, gericht op de begeleiding door Ervaringsdeskundigen van cliënten met een achtergrond van verslaving en/of psychiatrie. En dat zoveel mogelijk in de eigen omgeving.

Daarnaast werd **Nex2Next** gevraagd te functioneren als “buitenboordmotor” van de traditionele zorginstelling bij de kanteling van de zorg in de richting van herstelgerichte benadering en de inzet van Ervaringsdeskundigen. Wat een “buitenboordmotor” is, is wel ongeveer duidelijk. “Herstelgericht” wordt een stuk lastiger. Maar het lastigste is het begrip “kanteling”: de beste typering is: van “*meten = weten*” naar “*visie zonder precisie*”.

Bij het denken over aanpak en werkwijzen werden termen en doelstellingen geformuleerd die over het algemeen niet thuis horen in de traditionele zorg. Termen, die gemakkelijk kunnen worden uitgelegd als vrijblijvend of vaag, en dat gebeurde dan ook. Keer op keer.

De werkers van **Nex2Next**, en zeker ook de Ervaringsdeskundigen, worden geconfronteerd met vragen als:

- Maar wat gebeurt er nou eigenlijk met jullie cliënten? Wat gaan die precies doen? Waarom zou dat helpen bij genezing? Drinken ze daarna niet meer of hebben ze dan geen verlatingangst of psychoses meer?
- Wat kunnen wij als verwijzers, als geldschieters, als partners, verwachten aan resultaten? Wat gebeurt er met het geld? Is dit nou niet typisch werk voor vrijwilligers?
- Toon eens aan dat dit allemaal “beter” is dan wat wij doen en deden? En wat is er nou eigenlijk precies anders aan?
- Hoe kunnen, hoe dúrven, jullie onze kwetsbare cliënten bloot te stellen aan experimenten waarvan jullie zelf de uitkomsten niet kennen? Wat dan als het experiment mislukt? Zijn jullie wel in staat mislukte experimenten zonder blijvende schade te herstellen?

De angst voor het onbekende, de angst voor onzekere koersen en routes, de angst voor de stip op de horizon die maar niet onwrikbaar vast wil staan en telkens van positie verschuift, leidt tot vragen die niet op voorhand – en vaak zelfs niet achteraf – kunnen worden beantwoord.

Nex2Next wordt uit publieke middelen betaald: de gemeenten subsidiëren en de reguliere, traditionele, zorginstellingen dragen materieel en immaterieel bij aan het programma. Het is begrijpelijk en gerechtvaardigd dat **Nex2Next** daarover dan ook (publiekelijk, maatschappelijk) verantwoording aflegt. Dat zou bijna betekenen dat we in staat moeten zijn alle bovengenoemde vragen te beantwoorden, en meer nog. En dat lukt nog niet.

¹ Voor de “klanten” van het programma zijn allerlei namen denkbaar, ieder met eigen voors- en tegens (cliënten, patiënten, deelnemers, klanten). In dit verband worden de termen cliënten en cliënten dooreen, en als synoniemen, gebruikt.

Een accountantsverklaring is snel gegeven: een cijfermatige overzicht van besteding van geldelijke middelen met een oordeel over rechtmatigheid, bijna mathematisch en zonder een methodologisch oordeel. Daar deinst **Nex2Next** niet voor terug.

Doén wat je in je beleidsplan hebt verwoord is al heel wat ingewikkelder want de daarin gebruikte termen worden, zoals gezegd, vaak beschouwd als vrijblijvend en vaag.

De gemeenten zijn praktischer en staan met beide benen op de grond.

Zij stellen simpelweg: *“Het gaat primair om versterking van het persoonlijk herstel van de cliënten. We willen inzicht in de wijze waarop zij deelnemen aan vormen van (arbeidsmatige) dagbesteding, opleiding en werk”*.

Maar:

doen deze twee zinnen wel recht aan onze uitgangspunten? Gaat het bij **Nex2Next** wel uitsluitend om persoonlijk herstel? En is deelname aan dagbesteding, opleiding en werk wel de enige vorm van herstel die belangrijk is voor het doel van het programma? Is dat dan de maat voor maatschappelijk rendement?

En, trouwens, kan je maatschappelijk rendement wel *méten*?

Nou ja, goed dan, misschien niet *méten*, maar dan wel *aantoonbaar* maken?

Of, misschien nog een graadje minder mathematisch: *aannemelijk* maken?

Het totale palet aan personen en instanties die met **Nex2Next** te maken hebben is – clichématig – te vergelijken met een kasplantje: teer, kwetsbaar en nog niet helemaal op het grote, veeleisende en tumultueuze leven voorbereid.

Nex2Next is nog maar kort geleden van start gegaan en hebben nog geen ervaringen opgedaan die we in een aangepast doen en laten kunnen verwerken.

Uitgangspunt van alle doen en laten is dat de cliënt de regisseur is van zowel doél als de rouéte waarlangs dat doel wordt bereikt. En de cliënt bepaalt dan ook of zijn eigen, hoogstindividuele, hersteltraject een succes mag worden genoemd, of niet. Maar de maatschappij, de samenleving, de geldschietters, de verzekeraars, de zorginstellingen: vele anderen willen daarover ook iets zeggen of vinden. En de opvattingen van de laatsten lopen niet altijd exact parallel aan de opvattingen van de cliënt als regisseur. Een complexe co-creatie.

En vergeet niet: we zitten allemaal in een leertraject en zijn nog lang niet uitgeleerd. We hebben tijd nodig, we moeten broeden en dat proces moet niet verstoord worden door zaken die de aandacht van de primaire doelen afleiden.

En dan zijn er nóg wat lastige zaken: cliënten zijn nou eenmaal niet altijd voorspelbaar: ze passen wensen, eisen en hersteldoelen steeds weer aan, en een bewegende balans kan je nou eenmaal niet nauwkeurig afmeten.

En, trouwens, **Nex2Next** wordt ook nog eens geacht in co-creatie bij te dragen aan de ontwikkeling van de herstelgerichte benadering van de zorginstellingen, en die hebben zo hun eigen gewortelde tradities en gewoonten, maar ook eigenzinnige opvattingen en ijzeren verplichtingen: **Nex2Next** heeft die instellingen niet aan een touwtje.

Contexten, aanpakken en vormen, veranderen, maar iedereen heeft de neiging om op bekende, oude, manieren naar verantwoording te vragen.

En een enkele keer komen er zelfs vragen naar voren die wellicht “per definitie” niet beantwoordbaar zijn: welke herstelbijdragen zijn er door jullie geleverd (al moeilijk genoeg, dus), en welke preventie gaat uit van jullie inspanningen. Wat is er níét gebeurd omdat **Nex2Next** zich heeft ingespannen? Zoals eens werd gevraagd: kan je aantonen welke bushokjes niet door vandalisme zijn gesloopt omdat jullie deden wát jullie deden? Of: zijn er niet mínder bushokjes gesloopt, maar wel ándere? In andere wijken, misschien? Of zelfs méér bushokjes die verloren zijn gegaan? Of mínder bushokjes, maar wel méér etalageruiten?

Nex2Next is een “experimenteel leer-werkprogramma”, en moet leren van vallen, opstaan en opnieuw beginnen. Er werd spottenderwijze wel gevraagd of deze gekozen termen een vrijbrief willen zijn om te kunnen zeggen dat het aantal blauwe plekken en opgelopen bloedneuzen – hoe meer, hoe beter – de maat voor succes vormt!

Hoe gekozen terminologie ook tégen je gebruikt kan worden!

Heel kort wat richtingen om daaraan toch tegemoet te komen:

Natuurlijk, onbetwist, moet er een vorm van verantwoording van het maatschappelijk rendement worden gevonden als publieke gelden beschikbaar zijn gesteld om dat rendement te bereiken. Maar door de omstandigheden gedwongen zal dat een sobere verantwoording moeten zijn.

De cliënt gaat primair over het rendement van een hersteltraject, maar we spreken wel over een maatschappelijk rendement. Dat laatste suggereert objectiviteit, het eerste is “alleen maar” subjectief.

En die soberheid wordt ook gerechtvaardigd omdat het programma zelf nog in kinderschoenen rond struikelt en strompelt.

Deze verantwoording wil aan de verwachtingen tegemoet komen. Maar laat het volstrekt helder zijn: aan het “meten van maatschappelijk rendement” zal de komende periode – om vele redenen – ruime aandacht worden besteed.

Dit is het eerste formele verantwoording over de werkzaamheden die hierboven werden genoemd.

De neiging bestaat om daarin uit te weiden over inzet, ijver, bijdragen creativiteit, betrokkenheid, inventiviteit van talloze betrokkenen. We zullen voor die verleiding niet bezwijken, maar danken alle wel degelijk zeer! En dat geldt natuurlijk primair die cliënten die in het programma optrokken met Ervaringsdeskundigen.

Het bestuur van Stichting **Nex2Next**

's-Hertogenbosch, 13 juli 2017

2. Inleiding

Bij brief van 12 december 2016 (onderwerp: “Verlenging subsidie 2016”; dossiernummer 16.000636; zaaknummer 6530573) van de gemeente 's-Hertogenbosch werd aan de Stichting Nex2Next een subsidie toegekend. Die subsidie werd toegekend voor de uitvoering van het leer-werkexperiment Corporate Curriculum Herstel en Ervaringsdeskundigheid. De brief bevat ook de bepaling dat over de besteding van de subsidie een verantwoording moet worden afgelegd.

Deze verantwoording heeft een inhoudelijke en een financiële component, zoals die voor de verantwoording wordt gevraagd.

Voor de inhoud van de opdracht die aan het leer-werkexperiment werd verschafte wordt verwezen naar de notitie “Leerwerkexperiment Herstel, Herstelondersteuning, Ervaringsdeskundigheid Verslavingszorg en GGZ regio 's-Hertogenbosch”. Een groeidocument dat gaandeweg de verantwoordingsperiode werd aangevuld en gewijzigd, zoals dat eigen is aan een experimenteel leer-werkprogramma.

3. Organisatie

In eerste instantie werd de uitvoering van de werkzaamheden, in nauwe samenspraak met de gemeente 's-Hertogenbosch, verricht door de programmaleider, die daarover rechtstreeks verantwoording afgelegde bij de gemeente en de verrichte werkzaamheden bij de gemeente declareerde.

Per 8 november 2016 werd de “Stichting Nex2Next” opgericht en aansluitend bij de Kamer van Koophandel ingeschreven. Met ingang van die datum vonden de contacten met de subsidiegever (de genoemde gemeente) plaats tussen de stichting en de genoemde gemeente.

In het eerste stichtingsbestuur hadden, tot het einde van het verantwoordingsjaar 2016, zitting:

- De heer N. Hopman, voorzitter
 - De heer S.M. Meijer, penningmeester
 - De heer C.A.G. Verbrugge, lid².
- Het programma kende een “begeleidingsgroep” die zich primair richtte op conceptbewaking en –ontwikkeling. In de begeleidingsgroep hadden tal van personen zitting, die al dan niet *à titre personnel* hun inbreng hadden en afkomstig waren van gemeente, ziektekostenverzekeraars, formele zorginstellingen, de wetenschappelijke wereld en lokale organisaties (burgerinitiatieven, zowel als formele organisaties op het gebied van onder meer arbeid, opleiding en werkgelegenheid). De begeleidingsgroep kwam in de verantwoordingsperiode drie keer bijeen.
 - Gedurende de verantwoordingsperiode zijn ook twee – ruim opgezette – bijeenkomsten georganiseerd waaraan tal van betrokkenen (de begeleidingscommissie en vertegenwoordigers van talloze burgerinitiatieven op het terrein van de inzet van ervaringsdeskundigheid en de bevordering van herstelondersteuning) deelnamen. Tijdens de bijeenkomsten werd verslag gedaan van voortgang, stagnaties, conceptontwikkeling en dergelijke.
 - Een kleine kerngroep van naastbetrokkenen (en deels ad-hoc samengesteld) – tenslotte – kwam regelmatig bijeen om operationele zaken te bespreken en daarmee samenhangende problemen op te lossen.

De uitvoering van de werkzaamheden lag in het bijzonder in handen van, voor hun werkzaamheden gehonoreerde, Ervaringsdeskundigen. Een aantal van hen werd gefinancierd door de stichting (uit de ontvangen subsidiegelden). De “Coördinator inzet Ervaringsdeskundigen en vrijwilligers” was in dienst van zorginstelling Novadic Kentron en haar inzet werd doorbelast aan de stichting. Een aantal Ervaringsdeskundigen was in dienst van zorginstelling Novadic Kentron en werd “om niet” aan de stichting ter beschikking gesteld. Een aantal Ervaringsdeskundigen was in dienst van zorginstelling GGZ Oost Brabant; hun inzet werd aan de stichting doorbelast. Het programma had een betaalde programmaleider. Het programma had – tenslotte – een onbetaalde programma-assistente.

4. Wat er gebeurde

Het jaar 2016 was vooral het “aanloopjaar” voor het programma.

De feitelijke start van het programma, dat wil zeggen het moment waarop door cliënten samen met Ervaringsdeskundigen aan de slag werd gegaan, lag op 1 september 2016.

Een niet-limitatieve en niet-chronologische aanduiding van hetgeen gebeurde tót die startdatum:

² De heer Verbrugge legde zijn bestuursfunctie neer op 1 april 2017.

Ingående 14 juni 2017 werd de heer M. van Natterm als bestuurslid benoemd.

- a. Het concept werd ontwikkeld in intensieve samenspraak met velen. In dit geval zijn in ieder geval te noemen de gemeente 's-Hertogenbosch (intensieve samenspraak met tal van ambtenaren van allerlei subdisciplines), Sociale Werkvoorziening WeenerXL, UWV, wijkagenten, burgerinitiatieven zoals genoemd, ziektekostenverzekeraars, tal van professionele zorginstellingen uit de regio die zich met aanpalende of verwante zaken bezig houden, externe deskundigen op het terrein van ervaringsdeskundigheid en herstelbevordering, beroepsverenigingen en landelijke koepelorganisaties, opleidingsinstituten – Hogescholen -, de cliëntenraden van instellingen, huisartsen en praktijkondersteuners van die huisartsen, de verantwoordelijk en portefeuillehoudende (Meijerij-gemeenten) wethouder van de gemeente 's-Hertogenbosch.
Doel was visie- en conceptontwikkeling, en begrips- en draagvlakbevordering. Maar zeker ook de bevordering van bekendheid van het aanbod, het wekken van interesses van (potentiële) verwijzers, "cliëntenwerving". Het programma is verwant met doelstellingen van Stichting "Door en Voor". Met die organisatie zijn gesprekken gevoerd, gericht op nauwere samenwerking. In de verantwoordingsperiode zijn die gesprekken nog niet succesvol afgerond, en ze zullen de voorliggende periode worden vervolgd.
- b. Frequente, intensieve en vaak ook moeizame – en zeker niet altijd succesvolle (verzekeraars) - gesprekken en onderhandelingen met instanties waarvan medefinanciering (inclusief personele inzet) van het programma werd verwacht (ziektekostenverzekeraars, zorginstanties, gemeenten).
- c. Opzetten van een (simpele) systematiek van cliëntenregistratie, opzet van een relatiebestand. Opzet van logo en een eenvoudige huisstijl, alsmede van een website (www.nex2next.xyz). Opzetten, uitbrengen en verspreiden van een flyer die informatief is en cliënten informatie geeft over doel en aanmelding. Inzet van onderlinge communicatiemiddelen.
- d. In de verantwoordingsperiode verscheen drie keer een Nieuwsbrief die de relaties in algemene zin op de hoogte wil houden.

Deze "aanloopactiviteiten" vormden de stevige basis om op 1 september werkelijk van start te gaan. Dat betekent niet het einde van de activiteiten op de genoemde terreinen: ze zullen worden voortgezet.

Per 1 september werd, zoals gezegd, gestart met concrete ondersteuningsactiviteiten met cliënten. Daar allerlei omstandigheden "slopen" ook cliënten in die hun woonplaats in Oss hadden, niet een deelnemende gemeente. In de verantwoordingsperiode zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van die gemeente om ook deel te nemen aan het programma; die gesprekken leidden niet tot het gewenste resultaat. Ze zullen worden voortgezet, de contacten met reeds ingestroomde cliënten blijven in stand en er vindt voornamelijk geen nieuwe instroom meer plaats.

5. Specifieke verantwoordingsvragen

Ten tijde van de subsidietoekenning werd specifiek gevraagd naar een verantwoording op een aantal punten:

- a. Bijdrage aan de meer herstelgerichte benadering en inzet van ervaringsdeskundigen bij zorgaanbieders
In alle hierboven genoemde gesprekken is aan deze punten uitvoerige aandacht gegeven. In de eerste levensperiode, waarover deze verantwoording gaat, is dat vooral gebeurd in de samenwerking met Novadic Kentron. Aansluiting werd over-en-weer gezocht en gevonden en programma's werden op elkaar afgestemd. Ook in de vier praktijkmaanden (1 september 2016 tot 1 januari 2017) gebeurde dat ook: niet alleen door over-en-weer verwijzingen van cliënten, maar ook door het vinden van de samenwerking om die benadering en inzet te bevorderen.
- b. Deelname van tenminste 50 mensen uit de doelgroep per 1 januari 2017
Dat aantal werd ruimschoots gehaald: per genoemde datum namen circa zeventig cliënten deel aan het programma.
- c. Versterking van persoonlijk herstel en deelname aan vormen van (arbeidsmatige) dagbesteding, opleiding en werk. "Social Return".
In het "Voorwoord" (1) van deze verantwoording is daaraan al aandacht besteed, vooral wanneer het gaat om de focus op het "persoonlijk herstel". De genoemde basisnotitie van het werken aan en in dit programma toont aan dat het daarbij uiteraard óók om de genoemde aspecten gaat, maar niet uitsluitend (ook de andere aspecten van herstel, niet meer of minder belangrijk, maken onderdeel uit van het programma). Nadrukkelijk wordt gesteld dat de herstelelementen "zingeving", "huisvesting", en "inkomen" voor het programma zeer belangrijke pijlers zijn die veel – maar niet alle (!) – aandacht krijgen.
Wanneer het gaat om de gevraagde aspecten van persoonlijk herstel, zoals genoemd: het programma ondersteunt cliënten bij allerlei zaken die samenhangen met arbeid: ondersteunen bij het oplossen van werkgerelateerde conflicten waardoor soms terugkeer naar een oude werkkring mogelijk wordt gemaakt, aanvragen van allerhande uitkeringen – waaronder voor opleidingen –, zich ontwikkelende contacten met "Leren en Werken" van het UWV, instroom uit en toestroom naar WeenerXL. Maar ook de opleiding van de "eigen" ervaringsdeskundigen en de toestroom van cliënten naar uiteenlopende opleidingen die samenhangen met ervaringswerk.

Een aantal “eigen” Ervaringsdeskundigen vindt zingeving in het werken voor dit programma en het is de vraag of die ook op andere wijzen gevonden had kunnen worden.

In de subsidietoekenning wordt gevraagd naar het “beleid” met betrekking tot sociale return:

- Het vinden van zingeving - waaronder dagbesteding, opleiding en werk (betaald of onbetaald) - maakt deel uit van het herstel van cliënten
- Uitgangspunt van het programma is dat zoveel mogelijk ondersteuning plaatsvindt in de eigen woon- en leefomgeving (“de wijk”)
- Uitgangspunt, ook bij *social return*, zijn de mogelijkheden – en niet de beperkingen – van de cliënt
- Ervaringsdeskundigen ondersteunen cliënten die daaraan toe zijn in dit opzicht. Zij doen dat ook door het aanboren/inzetten van hun netwerken op dit terrein (UWN; “Leren en Werken”, WeenerXL, werkgevers, wijkcentra, centra voor dagbesteding, e.a.).

6. Concrete ervaringen tijdens de verantwoordingsperiode

Nex2Next is een experimenteel leer-werkprogramma. Een programma waarin door alle cliënten aan dat programma wordt geleerd ván en dóór vallen en opstaan, ván en dóór opgedane ervaringen. Een programma waarin bewust niet wordt gewerkt met vooraf vastgelegde protocollen, standaarden en richtlijnen. Resultaten worden niet op voorhand vastgelegd, verplichtingen tot inspanningen natuurlijk wel.

Dat betekent geenszins: een vrijbrief zonder verplichtingen.

Cliënten, opdrachtgevers, partners en financiers willen van tijd tot tijd worden geïnformeerd over het bereikte resultaat.

Die resultaten zijn moeilijk meetbaar, moeilijk kwantificeerbaar. Ze hebben iets te maken met aantallen. Met de vraag of cliënten vinden wat ze zoeken. Met de vraag of het programma bijdraagt aan de noodzakelijke veranderingen in zorg en ondersteuning van mensen met een kwetsbaarheid op het terrein van verslaving en/of psychiatrie.

Het programma beweegt: cliënten, ervaringsdeskundigen, partners, zorgaanbieders, financiers. En in dat bewegende veld is het moeilijk meten; meten kan nauwkeuriger in een situatie van rust, van balans.

In het algemeen moet worden gezocht naar het antwoord op de vraag of het programma beantwoordt aan de afgesproken uitgangspunten. Die hebben, kort gezegd, te maken met de volgende punten:

- a. Draagt de uitvoering van het programma bij aan de gewenste en afgesproken kanteling³ en transitie in en van de zorg en de zorgaanbieders, in dit geval Novadic Kentron, Reinier van Arkel en GGZ Oost Brabant, zoals onder meer bedoeld in de regiovisie beschermd wonen?
- b. Vinden cliënten wat zij verwachten na aanmelding bij het programma? Maakt het programma waar wat aan cliënten in het vooruitzicht wordt gesteld?

Next2Next zoekt samenwerking met RadboudMc/Impuls en de door hun opgezette derde academische werkplaats met de volgende onderzoeksvragen, die een nadere invulling geven aan de beide gestelde vragen:

- a. **Welke verschuivingen zijn waar te nemen in de verlening van zorg en (ervarings-)begeleiding in het herstelprogramma van cliënten, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht? Kan een relatie worden gelegd tussen deze uitkomsten en de uitgangspunten van de regiovisie beschermd Wonen (in casu: kanteling en transitie)?**
- b. **In welke mate ervaren cliënten de programma-activiteiten als ondersteunend voor hun proces van herstel?**
- c. **In welke mate ervaren opdrachtgevers/financiers de programma-activiteiten als ondersteunend voor het proces van herstel van cliënten? Welke merkbare consequenties zijn waar te nemen ten aanzien van welzijn, gezondheid, maatschappelijke omstandigheden?**
- d. **Welke verschuivingen van kosten, gemaakt en te maken door ziektekostenverzekeraars en gemeenten, zijn waar te nemen?**

Studenten van Hogeschool Avans zullen een rol spelen bij onderzoek.

³ Kantelen is vooral transformatie, een fundamentele verandering naar een situatie waarin de herstellende mens centraal staat; waarin bij herstel het gaat om een permanent laveren tussen veiligheid en uitdagen; waar zo normaal en in/dichtbij de gewone buurten en wijken kwetsbare mensen kunnen leven, ook in hun bijzonderheid; waar het aanbod dienend is aan herstel en waarbinnen en waarnaast de eigenstandige ervaringsdeskundigheid een erkende en betaalde positie inneemt.

1. Herkomst cliënten

- POH-huisartsen
- Weener XL
- Maatschappelijke Opvang
- Stichting Ismes
- Novadic Kentron
- Reclassering
- Smart Coach
- Resterend: deelnemer belde zelf

Het contact wordt gelegd via netwerkpersonen uit brede kring, betrokken ervaringsmensen, flyers, berichtgeving o.a. nieuwsbrieven en website.

Cliënten van **Nex2Next** zijn deels ook nog onder behandeling van de reguliere zorgaanbieder en een “uitwisseling” van cliënten/cliënten vindt over-en-weer plaats. **Nex2Next** weet de professionele ondersteuning te vinden en kan cliënten naar hen verwijzen of begeleiden, en omgekeerd worden cliënten van de zorgaanbieders gewezen op de mogelijkheid van wijkgerichte ondersteuning van ervaringsdeskundigen.

Cijfers:

- 12 cliënten kwamen uit de gemeente Oss. De helft van deze groep is overigens afkomstig van de maatschappelijke opvang, en dat betekent dat hun thuis-gemeente niet de gemeente Oss hoeft te zijn.
- 58 cliënten zijn aangemeld vanwege verslavingsproblemen. Voor 15 van deze cliënten is de status afgesloten, bij 6 personen in positieve zin. 1 cliënt is verwezen naar Novadic Kentron, de andere 5 hadden voldoende aan het contact met de ervaringsdeskundige en hadden verder geen specialistische hulp nodig.
- Bij 5 cliënten was de verwijzing niet door verwijzer besproken.
- 4 cliënten zijn doorgegaan met middelengebruik, waarvan 1 cliënt drie keer heeft deelgenomen aan ervaringsgroep. Met de overige cliënten loopt het contact nog.
- Bij 7 cliënten sprake van psychische problematiek. Hiervan zijn 3 cliënten positief en naar tevredenheid afgesloten. Bij de andere 4 cliënten loopt het contact nog.
- Bij 4 cliënten sprake van zowel psychische problematiek als verslavingsproblematiek. Deze contacten zijn nog niet afgesloten.
- Bij de overige cliënten was er sprake van problemen met: justitie, schulden, huisvesting, eenzaamheidsproblematiek en ondersteuning bij herstel.

2. Welke activiteiten doorlopen de huidige cliënten?

1. Er wordt binnen vierentwintig uur na een aanmelding contact gelegd door een ervaringsdeskundige. Een kennismaking vindt dan plaats of thuis bij de cliënten, face2face, elders (de ruimten van **Nex2Next** aan de Rompertsebaan), telefonisch, mail, naar keuze van de cliënt. Er volgt een intake om aard vraag helder te krijgen en cliënt aan meest passende ervaringsdeskundige te koppelen.
2. Op basis van intake vervolgactiviteit / contactuitbouw door front-office ervaringsdeskundige. Contact, ondersteuning, verbreding naar naastbetrokkenen, sociaal systeem. De ervaringsdeskundige schakelt het eigen netwerk en dat van anderen uit dat netwerk in en betreft hen – met en na goedvinden – bij de ondersteuning van de cliënt.
3. Indien nodig wordt verdere ondersteuning aangeboord via backoffice functies als: Professionele ervaringsdeskundige coördinator, die zonodig weer snel kan doorschakelen naar hulpverlening, FACT team, inzet van andere sectoren als maatschappelijke opvang, deelname aan eigen projecten in de buurt, respijthuis etc.
4. Verbinding tussen **Nex2Next**, maatschappelijke organisaties en zorgaanbieders moet op korte termijn voor snelle op- en afschaling van zorg leiden.
5. **Nex2Next** bewerkstelligt en ontwikkelt ook eigen projecten zoals Respijthuis (geleid door ervaringsdeskundigen met zorgaanbieders op achtergrond beschikbaar), leer-werkprojecten met kunstenaars in de wijk, inloop via “Ismes”, doorgeleiding naar participatieprojecten van andere deelnemende instellingen. Verder is een ouderengroep tot stand gekomen.
6. M.b.t. leer-werkprojecten zijn er mogelijkheden tot certificatie van werknemersvaardigheden en het opdoen van werkervaring. (Het project “Vreemde Vogels”).

Overbodig te zeggen: cliënten voeren de regie over hun eigen hersteltraject, en daarmee ook over tempo en aard/inhoud van ondersteuning door ervaringsdeskundigen.

3. Welke bijdragen levert het programma nu aan de kanteling van de zorgaanbieders in de richting meer herstelgericht werken?

Nex2Next is een verzameling van betrokken ervaringsdeskundige en beroepsprofessionals uit geleidingen van zorgaanbieders, onderwijs, arbeidsintegratie, gemeenten etc. die allen óver de grenzen van hun organisatie participeren in dit project op geleide van een willende intentie om samen te werken op een pragmatische en experimentele manier die dezelfde weg volgt als hun cliëntèle: leren door te doen, doen op basis van het geleerde.

De samenwerking met de reguliere zorginstanties moet zich nog “zetten”, en verloopt nu nog vaak stroef. Dat heeft te maken met:

- allerlei gevoelens van bedreiging bij instituten en professionals, maar ook de opvatting: “We doen al zo veel!”
- afwachtende opstelling met betrekking tot de resultaten en de verschillende effecten van het **Nex2Next**-programma; onbekendheid.
- naar hun zeggen: het samengaan van bezuinigingen, reorganisaties en herpositioneringen enerzijds met de opgelegde kantelingsopdracht anderzijds.

Samenwerking vindt nu vooral plaats met Novadic Kentron, de samenwerking met Reinier van Arkel komt mondjesmaat op gang en die met GGZ Oost Brabant moet nog van start gaan.

Nex2Next wil één van de motoren zijn van het zogenoemde kantelingsproces.

Ervaringsdeskundigen die op één of anders wijze zijn verbonden aan instellingen worden mee “op sleeptouw” genomen en nemen deel aan programmagerichte opleidingsactiviteiten voor ervaringsdeskundigen.

4. Welke bijdrage levert het programma nu aan meer inzet betaling en scholing ervaringsdeskundigen?

Nex2Next werkt uitsluitend met betaalde ervaringsdeskundigen en biedt in samenwerking met Markieza direct een opleiding in het wijk- en project gericht ervarings-werken. Daaraan nemen de ervaringsdeskundigen deel die (d.m.v. subsidie) rechtstreeks door **Nex2Next** worden betaald, en zij die in dienst van zorginstellingen zijn en door hen “ter beschikking zijn gesteld”. De voorgenomen groei van het cliëntenbestand zal ook groei van het aantal ervaringsdeskundigen tot gevolg hebben. Van beide “soorten”.

5. Vinden er mede dankzij het netwerk van het programma veranderingen in methodieken plaats?

Daarover werd hierboven (3) al het één en ander gezegd.

Bovendien:

Het herstelgericht werken is niet op te vatten als ‘een methodiek’, maar is een visie die vanuit het perspectief van de traditionele hulpverlening een vernieuwende aanpak is, gericht op eigen regie, gericht op het handelen vanuit Clientperspectief en zoekt naar vernieuwende vormen van zorg.

Voorts is de methode van de werkprojecten nieuw: corporate curriculum (Kessels, Verdonschot 2010), werkende weg samen leren, met gebruikmaking van certificaattoekenning op basis van werknemersvaardigheden op verschillende niveaus.

Dit principe komt overeen met nieuwe opvattingen over zorg als ‘*Housing First*’, de opvattingen uit het rapport Dannenberg over beschermd wonen, en arbeids-integratieopvattingen als: IPS-trajecten (Individuele Plaatsing en Steun).

6. Verandert en vermindert eventueel inzet traditionele deskundigheid in combinatie met andere en eventueel meer inzet ervaringsdeskundigheid?

Alleen al binnen Novadic Kentron is het aantal ervaringsdeskundigen in vier jaar gestegen van 5 naar meer dan 100 momenteel. Een deel ervan is nu werkzaam bij **Nex2Next**. Zorgaanbieders als RvA en GGZ-OB maken dezelfde ontwikkeling door en leveren ook aan **Nex2Next**. Hier vindt verdere kruisbestuiving plaats met ervaringsmensen van cliëntorganisaties (burgerinitiatieven) als Stichting Ismes en Stichting Door en Voor, opleider Markieza, Vereniging van Ervaringsdeskundigen.

Zo komen de ervaringsdeskundigen vanachter de muren van de zorgaanbieders de stad en wijken in en vormen een eigen beroepsgroep die tussen de wijken en professionele hulpverlening een brugfunctie vormen en snellere op- en afschaling van zorg mogelijk maken, en naar verwachting de algemene opnametijd in dure – en niet in alle gevallen: zorgbevorderende - zorginstellingen gaan verkorten.

7. Wat verandert er in onderwijsprogramma en scholing bij Avans?

Avans zet studenten en enkele docenten in bij het volgen van de bovenvermelde aanpak.

Doelstelling is dat de kennis die in en met deze nieuwe praktijk wordt opgedaan vastgelegd en beproefd. Dat geschiedt langs de weg van onderzoekend leren en lerend onderzoeken. Dat wil zeggen: met, in door en samen met alle betrokkenen, van cliënt/ burger tot bestuurder.

Van sept t/m dec 2016 zijn er 10 studenten het veld in gegaan. Van januari t/m juli zijn dat er 8 plus 2 docenten.

Met de onderzoeken wordt een nieuwe praktijk in oprichting naar het curriculum van de Academie voor Sociale Studies gebracht. Dat gebeurt in samenspraak met het domein maatschappelijke zorg waar ook Algemene gezondheidszorg onder valt en vanuit het lectoraat Integrale Veiligheid dat expertise heeft in de dynamiek van de rafelranden van de samenleving. Dat is belangrijk omdat Avans de professionals van de toekomst opleidt. Omdat we niet alleen opleiden voor een verleden dat verdwijnt maar juist willen snappen wat er nodig is in de toekomst op het gebied van sociale duurzaamheid en solidariteit willen we niet langs de zijlijn staan maar meebewegen en mee initiëren. De academie voor sociale studies investeert de komende jaren in de vorming van leergemeenschappen in het werkveld waar alle perspectieven bij elkaar komen en er optimaal geleerd en gereflecteerd kan worden.

Zorg, welzijn, gezondheid en veiligheid zijn de invalshoeken waarmee we kritisch en waarderend naar het **Nex2Next**-programma kijken.

Gevraagd naar de concretisering van wat studenten Avans hebben gedaan en hoe dit bijdraagt aan hun professionele vorming levert dat het volgende beeld op:

Studenten van Avans Hogeschool hebben de periode van september tot en met december 2016 een oriëntatie gedaan op dit leer-werkexperiment. Dat gebeurde aan de hand van eenvoudige vragen. Concreet: wat doet een ervaringswerker, wat doet een ervaringsdeskundige? Hoe worden zij ingezet? Studenten hebben een essentiële bijdrage geleverd aan het aan een baan helpen van een verslaafde jongere. Deze jongere wordt nu gevolgd bijv. Er zijn daarnaast verhalen in kaart gebracht vanuit het perspectief van wijkwerkers, wijkverpleegkundigen, verslaafden, een wijkagent en ervaringsdeskundigen die geleid hebben tot een aantal thema's.

Acht afstudeerders brengen nu deze thema's verder in kaart rond **Nex2Next**.

- 1] Wat is, of waaruit bestaat de werkzaamheid van ervaringsdeskundigheid bij **Nex2Next**? Hoe kan hun inzet geoptimaliseerd worden?
- 2] Hoe werken professionals en ervaringsdeskundigen (herstelgericht) samen in dit leerwerkexperiment en wat kunnen we daarvan en daarover leren?
- 3] Wat zijn de noodzakelijke en kritische randvoorwaarden voor een succesvol Respijthuis in Den Bosch (oriëntatie op andere plaatsen waar dit bestaat en dit vertalen naar de Bossche situatie)
- 4] Clientverhalen verzamelen om de impact van **Nex2Next** te 'meten'.
- 5] Ervaringswerkers worden ingezet bij preventie op scholen, welke impact heeft dat op jongeren (m.n. vanuit perspectief verslavingszorg)?
- 6] Het verpleegkundig perspectief wordt belicht vanuit een onderzoek naar wijkverpleging en naar verslavingsverpleging vanuit FACT samen met ervaringsdeskundigen van **Nex2Next**
- 7] Wat helpt burgers en kwetsbare burgers in een buurtje in Den Bosch om meer begrip voor elkaar te krijgen => uitbreiding sociaal netwerk/relatie => preventie van terugval => activeren van de buurt in samenspraak met ervaringswerkers => in samenspraak met buurtwerkers en wijkagenten
- 8] Op welke wijze besteden ervaringswerkers/deskundigen die vanuit herstelondersteuning werken aandacht aan het familie- en gezinssysteem rond de cliënten?

Dit zijn de thema's van studenten. Overkoepelend onderzoeken we welke collectieve aanpakken helpend zijn om cliënten te ondersteunen tijdens hun herstelproces gedacht vanuit de 'commons'.

Vanuit het perspectief van sociaal werk wordt kritisch onderzocht waar, hoe en in welke fase van behandeling en begeleiding herstelgericht werken de nadruk moet krijgen. Oftewel hoe zijn de verschillende kennisbronnen (ervaring, professie, wetenschap) in het handelen van de diverse werkers aanvullend aan elkaar vanuit de verschillende perspectieven?

Tot slot de vraag, op welke wijze kan herstelgericht werken een kritische reflectie bieden op het heersende zorgdiscours, zodanig dat de onderlinge samenwerking wordt versterkt, terugval afneemt en onnodig dure zorg minder vaak ingezet hoeft te worden.

8. Welk waren de concrete bijdragen van de zorginstellingen gedurende de evaluatie-periode:

De inspanningen die de programmaleiding zich heeft moeten getroosten om materiele en immateriële bijdragen te verkrijgen van de drie betrokken reguliere zorginstellingen waren zeer aanzienlijk en tijdrovend.

Novadic-Kentron heeft *om niet* kantoor- en programmaruimten beschikbaar gesteld in hun behuizing aan de Rompertsebaan

- Novadic-Kentron heeft ervaringsdeskundigen ingezet en betaald, alsook technische ondersteuning (laptops en telefoons)

- Novadic-Kentron heeft een coördinator ervaringsdeskundigen en vrijwilligers ingezet ; de daarmee samenhangende kosten werden aan het programma doorbelast
- Novadic-Kentron heeft een wetenschappelijk medewerker/bestuurslid van de stichting **Nex2Next** ter beschikking gesteld. Uitdrukkelijk is gesteld dat die bijdrage ná de periode die hier wordt geëvalueerd zal worden ingetrokken
- GGZ Oost Brabant heeft een tweetal ervaringsdeskundigen ingezet.
- Reinier van Arkel heeft gedurende de bedoelde periode nog geen materiële of personele bijdragen geleverd.

Ieder van de genoemde instellingen – de één meer dan de ander – heeft cliënten doorverwezen en cliënten van **Nex2Next** professioneel begeleid.

Na de eerste ervaringen

- *Meer cliënten dan aanvankelijk voorzien; de werving van cliënten vergt geen bijzondere inspanningen*
- *Betrokkenheid en bijdragen/inzet reguliere zorginstellingen aarzelend en mondjesmaat van start*
- *Ook cliënten afkomstig uit andere gemeenten, dan die van de Meierij*
- *Veel aandacht, energie en tijd besteed aan uitbreiding en instandhouding netwerk*
- *Veel aandacht, energie en tijd besteed aan financieringsvraagstukken*
- *(Regionale) naamsbekendheid is groot*
- *Eenvoudige, maar functionerende, website*
- *De samenwerking met Avans verloopt over-en-weer succesvol*
- *De door Novadic Kentron beschikbaar gestelde ruimten komen ten goede aan alle **Nex2Next**-betrokkenen*
- *Ontwikkeling en groei zijn (te?) snel gegaan. Of: in korte tijd veel voor elkaar gekregen*